

"גלי צה"ל זה הבית שלי זה היה החלום היחיד שלי"

"אילו הייתי שיר, זה היה 'כמו צמח בר' של רחל שפירא ושל נחצ'ה היימן. גם בקיבוץ וגם בגלי צה"ל, אני קצת 'צמח בר', קצת אחר ושוונה מכולם. הייתי ילד חולם שרצה לפקוח את עיניו ולצמוח. גם היום אני עוד קצת כזה, אפילו שהיום אני כבר פחות נאיבי", כך אומר בחיך **יורם רותם**, עורך המוזיקה הראשי של גלי צה"ל. ריאיון מוזיקלי במיוחד במלאת 40 שנה לתוכנית הפופולרית של גלי צה"ל "ארבע אחרי הצהריים", שאלבום אוסף שלה יצא לאחרונה לאור | **הגר רם**

ללאחרונה יצא לאור בהליקון מיוזיק אלבום אוסף כפול של התוכנית המיתולוגית "ארבע אחרי הצהריים בעריכתו של יורם רותם, עורך המוזיקה הראשי של גלי צה"ל ועורך התוכנית מיומה הראשון. באלבום מיטב השירים ששודרו בתוכנית לאורך השנים. זה 41 שנים יורם רותם (59 וחצי), קיבוצניק מדגניה א', הוא חלק בלתי נפרד מהתחנה, שבימים אלה מציינת שבעים שנות קיום ושירור ו-41 שנים לתוכנית המוזיקה האלמותית 'בארבע אחרי הצהריים'. 'לשרת בגלי צה"ל היה חלום שלי מילדות', הוא אומר. 'מבחינתי לא הייתה שום אופציה אחרת, והגם שגדלתי בפריפריה ולא היו לי שום קשרים להיעזר בהם - הצבתי לעצמי מטרה והגשמתה אותה. וכמו בגינה גם צמח בר מכה שורשים, נקלט, צומח ופורח ונהיה שייך. גלי צה"ל זה בית. חלק ממני".

להחיות שעה זנוחה

רותם נולד וגדל בדגניה א', בנם של רחל ויצחק ולורט ז"ל, אח צעיר לחיים ולנח. "שני אחיי נקראו על שמות הסב והדוד שלי שנספו בשואה, ולפני שנולדתי הוריי קיוו שתיוולד בת ויקראו לה ע"ש סבתי מרים. ואז נולד בן שלישי, שזה אני, ובמקום מרים קראו לי יורם. נו טוב, דווקא שם יפה". הוא נשוי לאריאלה, אב לשלושה ומתגורר בראש העין, בעל תואר ראשון מאוניברסיטת תל אביב בקולנוע וטלוויזיה ולימודים כלליים במדעי הרוח. לצד עבודתו בגלי צה"ל רותם עורך ומנחה מופעי זמר, מרצה בתחום הזמר העברי ומשמש כיועץ מוזיקלי לתוכניות טלוויזיה. האהבה לרדיו בכלל ולגלי צה"ל בפרט החלה בילדותו הצעירה בקיבוץ. "הרדיו היה הכול בשבילי", הוא מספר. "הייתי חוזר מבית הספר וממציא לעצמי שידורי רדיו. עושה 'כאילו'. אהבתי להקשיב לתוכניות 'לאם ולילד'

ברשת א' ולתוכנית מוזיקה בגלי צה"ל. תמיד אמרתי שבצבא גם אני אהיה שם. לא היו לי קשרים, אבל לא היה לי ספק שזה המקום שאני צריך להיות בו. לשמחת הגדולה הצלחתי להגשים את חלומי". את שם משפחתו שינה לרותם כשהגיע לגלי צה"ל. "אף אחד בתחנה לא הסתדר עם השם ולורט", הוא צוחק, ונוזכר כיצד התקבל לתחנה כעורך מוזיקלי לאחר שהרשים את הבוחנים בידע העצום הטמון בו בכל מה שקשור במוזיקה עברית, בזמרים ותיקים, במשוררים ובמלחינים. את "ארבע אחרי הצהריים", תוכנית של שירים עבריים המשודרת מדי יום בשעה ארבע אחרי הצהריים, הוא "קיבל במקרה" בינואר 1980. "זו הייתה שעה זנוחה, בלתי אטרקטיבית ונטולת מאזינים, עם תוכניות לא קבועות", נזכר רותם. "כשהתוכנית הקבועה ששודרה ירדה מלוח השידורים ביקשו ממני לערוך שעה של שירים עבריים עד שיוחלט מה לשדר במקומה. החלטתי לפתוח עם הקטע האינסטרומנטלי 'תמונה' של יעל לוי כאות פתיחה, ומיד אחריו שיבצתי את 'דרך הכורכר' של אריק סיני ושירים אחרים. למחרת דלית עופר ערכה את התוכנית והחליטה לשבץ בה רק שירים עבריים - כאלה שלא נוגנו בדרך כלל בשעות היום. הקהל התאהב מיד בשירים הישנים, בשעה ובתוכנית שמזוהה מאז עם אות הפתיחה שלה וכבית של הזמר העברי הקלאסי, שלא שודר עד אז בימי חול. התוכנית, שנולדה כסוג של 'פקק', הפכה פתאום להיות שלאגר בקרב המאזינים. מאז עברו 41 שנים ולא נס לחה, גם לפי כל סקרי האזנה". בשנת 2005, במלאת 25 שנים לשידור התוכנית, הפיקה התחנה אלבום אוסף משולש (ראשון בסדרה) הנושא את שם התוכנית. האלבום, שנערך על ידי עופר ורותם, כלל 66 שירים המייצגים את רוח התוכנית, בהם "פגישה לאין קץ" בביצוע אריק איינשטיין, בו"גן השקמים"

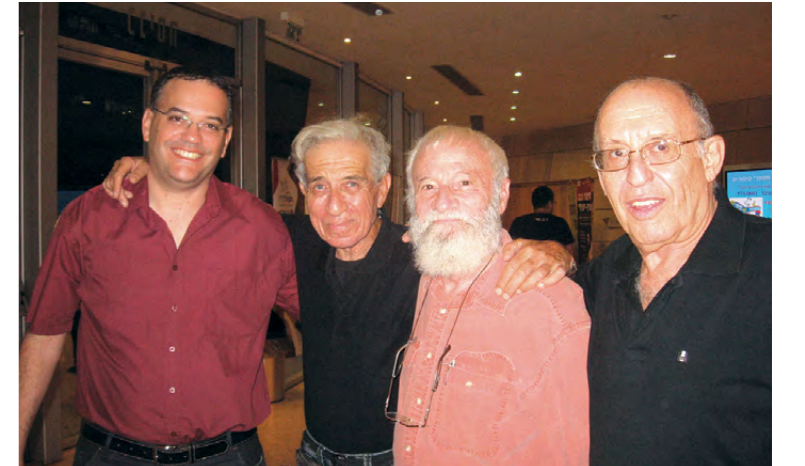
צילומים: בארבע עינים - מאיה וגורי לב ארי, אריכון פטי

בביצוע אריק סיני, וזכה ב"אלבום פלטינה". בעשורים שחלפו מאז הופקו לציון מועדים שונים המישה אלבומי אוסף נוספים בעריכתם המשותפת של עופר ורותם. כולם זכו להצלחה גדולה. בימים אלה, במלאת 40 שנה לתוכנית, יוצא לאור בחברת הליקון מיוזיק אלבום אוסף כפול בעריכתו של רותם, ובו מיטב השירים ששודרו בתוכנית לאורך השנים. בין שירי האוסף גם אלה שעל פי נתוני אקו"ם זכו להשמעות הרבות ביותר בעשרים השנים האחרונות – "שיר של יום חולין" בביצוע אילנית ו"תני לו פרח" בביצוע גלי עטרי. עוד באוסף החדש שירים בביצוע שלמה ארצי ("הדרופים"), חוה אלברשטיין ("פרח הלילה"), אריק איינשטיין ("ערב מול הגלעד"), יהורם גאון ("בפרדס ליד השוקת"), הודואים והפרברים ("שי"), הגבעטרון ("גיוונים"), אסתר עופרים ("היו לילות"), ירדנה ארזי ("שהשמש תעבור עלי"), שלישיית גשר הירקון ("אותך"), התרנגולים ("זמר אהבה לים"), מיטב הלהקות הצבאיות ורבים אחרים, ואיך לא – גם 'דה דה דה דה דה' המיתולוגי ("תמונה") בביצועה של יעל לוי.

ערב נחלה בפסטיבל מספרי סיפורים. ימין: גיל אלדמע, יורם טהרלב, נחלה הימן ויורם רותם

מה מייחד את האוסף החדש?

"האוסף החדש כולל את מיטב השירים ששודרו בתוכנית במהלך השנים; ביניהם גם השירים שהושמעו בה במספר הפעמים הרב ביותר, על פי הנתונים שקיבלנו מאקו"ם, ואנו מודים להם על שיתוף הפעולה. האוסף הכפול הזה מצטרף לששת המארזים המשולשים של 'ארבע אחרי הצהריים' שיצאו במהלך השנים והפכו לרבי מכר בעקבות מכירות של למעלה מ-250 אלף עותקים. היוזמה הייתה של אורן בראל מחברת הליקון מיוזיק, ומאוד שמחנו עליה. הכוונה הייתה להוציא אותו בשנה שעברה, במלאת 40 שנה לתוכנית, ואז באה הקורונה ונאלצנו לשנות תוכנית, אבל לא את מספר השירים שבו. עבורי יש באוסף הזה משהו מאוד אישי ורגשי, כי אמי, רחל ולורט, שהייתה המאזינה הנאמנה ביותר של התוכנית מיזמה הראשון, נפטרה, והכנסתי לאוסף החדש את השיר 'נוחי בשלום' שכתב לזכרה איתן פרץ מדגניה א' והלחינה נורית הירש".

תמיד עם היד על הדופק

ב-41 שנותיה, מלבד רותם ועופר, ערכו את "ארבע אחרי הצהריים" גם דני קרפל ז"ל, דניאל אלישע ועומר בן רוני. כיום עורכים אותה יורם רותם (כימים א'-ג'), ערן אליקים (כיום ד'), והוא גם מגיש את התוכנית ארבע פעמים בשבוע (ושמעון פרנס (כיום ה').

יש קו מנחה לבחירת השירים ולעריכת התוכנית?
 "העריכה מאוד דינמית. אנחנו תמיד עם יד על הדופק, מתייחסים לענייני היום השעה, מתאימים את בחירת השירים למצב, למזג האוויר, לתאריכים שונים כמו ימי הולדת או ימי זיכרון ופטירה של זמרים ושל יוצרים גדולים. אמנם זו לא תוכנית חדשות אבל אנחנו בהחלט לא אדישים למה שקורה סביבנו. כשיפה ירקוני ז"ל נפטרה בשעה שלוש בצהריים – בארבע כבר שודרה תוכנית שלמה שערכתי לזכרה; או, להבדיל, כשנורית זרחי זכתה השנה בפרס ישראל לספרות והודעה על כך נמסרה בשלוש בצהריים – בארבע כבר שודרה תוכנית עם שיריה. אני מניח שגם זה חלק מהקסם, "איך אתה מסביר את העובדה שהתוכנית שרדה שנים כה רבות?"

"לאורך השנים היו כמה ניסיונות להוריד אותה, והם לא צלחו. המאזינים תמיד דרשו את השארתה. 'ארבע' היא 'אתנחתא' באמצע היום, רגיעה מהחרשות, מהרעש, מכל מה שמטריד. לרבים מהמאזינים זו 'שעת התענוג היומי'. אנחנו מקבלים תגובות מרגשות, שמגיעות אלינו כל הזמן ממאזיניה הרבים בארץ ובחול. הכי משמח אותי לשמוע הורים שמספרים לי כי אחרי שהם אוספים את ילדיהם מגני הילדים בארבע אחרי הצהריים ומכניסים אותם למכונת, כבר בעת הקשירה של החגורות בכיסא הבטיחות, הילדים מבקשים לשמוע 'דה דה דה דה דה' ואז את התוכנית כולה".

"אבל התוכנית לא רק 'נעימה ומענגת' אלא בעלת חשיבות וערכיות. היא משמרת את הזמר העברי הישן והטוב, שהולך ונדחק מתחנות השידור. בתוכנית מושמעים שירים ממיטב הקלאסיקה, שכמעט שאינם מושמעים בתוכניות אחרות לאורך היום ובאמצעותה מופנה זרקור ליוצרים ולמבצעים בולטים בזמר העברי. בנוסף על המאזינים הוותיקים, גם מאזינים צעירים יותר נחשפים באמצעותה לאוצרות הזמר העברי והתרבות הישראלית וסקרי ההאזנה אכן מוכיחים זאת. הוכחה נוספת למידת ההצלחה בקרב הקהל הצעיר היא שחיללים רבים מבקשים לערוך אותה פעם אחת כמתנת שחרור" אתה כבר 41 שנים באותו מקום עבודה. אף פעם לא רצית לשנות?

"להגיע לגלי צה"ל היה החלום שלי מילדות. בספר המחזור של תיכון כתבו לי, 'להתראות בגל"צ'. בלי קשרים ובלי פרוטקציות הצלחתי להתקבל לבחירות והגעתי אליהן ישר מהעבודה ברפת. במשך השנים היו לי הצעות, ולשתיים מהן הקדשתי הרבה מחשבה והתלבטות אם לעזוב את התחנה ולקחת אותן, אבל גלי צה"ל זה הבית שלי. זה היה החלום היחיד. לא היו לי חלומות מעבר לזה. היה לי ברור שאשאר בתחנה

"הרדיו היה הכול בשבילי. הייתי חוזר מבית הספר וממציא לעצמי שידורי רדיו. עושה 'כאילו'. אהבתי להקשיב לתוכניות 'לאם ולילד' ברשת א' ולתוכניות מוזיקה בגלי צה"ל. תמיד אמרתי שבצבא גם אני אהיה שם. לא היו לי קשרים, אבל לא היה לי ספק שזה המקום שאני צריך להיות בו. לשמחתי הגדולה הצלחתי להגשים את חלומי"

גם אחרי שאשתחרר מהצבא. לשמחתי זה קרה, וגם התקרמתי לעריכת תוכניות רבות בתחומי התרבות, הבידור והמוזיקה. היום אני עורך המוזיקה הראשי של התחנה, ואני מאושר".

אתה כמעט בן 60, טעמך שונה משל צעירי הדור. איך מתייחסים אליך צעירי התחנה?
 "הם נותנים לי הרבה כבוד, מאוד מעריכים את הידע שיש לי. התחלופה בגלי צה"ל מכריחה אותי להישאר צעיר ברוחי, להתעדכן ולהתערות במוזיקה עכשווית. אני לא בתחרות עם אף אחד, מפרגן ומשתף אותם בידע ובהיסטוריה של המוזיקה העברית לדורותיה. מהצד השני, גם אני ניזון מהם, מקבל ולומד מהם דברים שאני לא יודע או מכיר, וזה רווח עצום לתחנה. מבחינתי, אני מבטיח גם בגיל 60 להמשיך 'לפקוח עין' כמו בשיר של 'הגבעטרון' שאני כל כך אוהב".

היום קל יותר או קשה יותר לזמרים חדשים להגיע להכרה, לפרסום, להשמעות ברדיו?
 "לכאורה הכול פתוח – רשתות חברתיות, יו-טיוב, אינסטגרם – ועדיין מאוד חשוב לזמרים וליוצרים להגיע לגלגל"צ, לגלי צה"ל ולרדיו בכלל. אבל זה לא קל. אנחנו מקבלים מדי שבוע כ-150 שירים חדשים, שביניהם מסתתרים שירים טובים. אני תמיד אומר שהטובים יתגלו, אבל הם צריכים לעבוד קשה; הם צריכים להתחיל להופיע, לבנות קהל, ולא לבנות על השמעה אחת ברדיו. אני עורך תוכנית שבועית שנקראת 'לילה ישראלי' ומשודרת במוצאי שבתות ובה אני משמיע הרבה מאוד זמרים חדשים, אנונימיים, שאני מאמין במוזיקה שלהם ונותן להם צ'אנס. לאחרונה, למשל, השמעתי שירים של רונן אשכנזי ושל יוסי אלון, שניהם לא צעירים, שמעזים להוציא את כישורונם לאור.

אבל כמו שאמרתי, זה לא מספיק. מי שרוצה באמת להיות זמר מוכר חייב לעבוד בשביל זה".

חיך בקיבוץ השפיעו על טעמך המוזיקלי?
 "כן, בהחלט. מלבד העובדה שאהבתי שירים עבריים, היו לי מורות למוזיקה שהשפיעו עליי מאוד. ביסודי אלה היו יהודית סלע וינר מדגניה ב', מי שכתבה בין היתר את "החמור הקטן", ובהמשך שרה'לה שרון, שעד היום אני בקשר מקצועי ואישי איתה".

אילו היית שיר, איזה שיר היית?
 "'כמו צמח בר' של רחל שפירא ושל נחצה היימן. תמיד הייתי קצת צמח בר, אחר ושונה מכולם, גם בקיבוץ וגם בגלי צה"ל. כילד הייתי טוב בקפיצה לגובה כי הייתי גבוה, אבל ממש לא ספורטיבי בשאר המקצועות. הערפתי את הרדיו, ואת המוזיקה. אמנם אין לי שום כישרון מוזיקלי, אבל בקיבוץ תמיד פרגנו לי, ובין היתר נתנו לי ללמוד לנגן על גיטרה למרות שלא נשקף לי שום עתיד בתחום, כי הבינו שזה מה שאני רוצה. גם בגלי צה"ל אני קצת שונה, 'אולד סקול' כזה. הייתי ילד חולם שרצה לפקוח את עיניו ולצמוח, וגם כיום אני עדיין קצת כזה, אפילו שכיום אני כבר פחות נאיבי".

זהו גם השיר האהוב עליך מכל השירים?
 "אני מאוד אוהב אותו, ואני אוהב המון שירים, אבל האהוב עליי מכולם הוא 'היו לילות' של יעקב אורלנד ושל מרדכי זעירא. 'היו לילות בין דגניה לכינרת', זה הכי עושה לי את זה".

הילדים שלך אוהבים את השירים האלה?
 "'(צוחק) אסף בן 32, איתי בן 31 ונעמה בת 23, והם פחות מחוברים למוזיקה הזו, אבל בשנים האחרונות הם מתחילים לגלות את הקסם ופחות צוחקים עליי".